

Author: Fazekas, Katalin
Affiliation: Budapest University of Technology (BME)
Title: DANCING, PLAYING BUILD...
Citation: Metszet, Vol 15, No 4 (2024), pp 38-43,
<https://doi.org/10.33268/Met.2024.4.5>

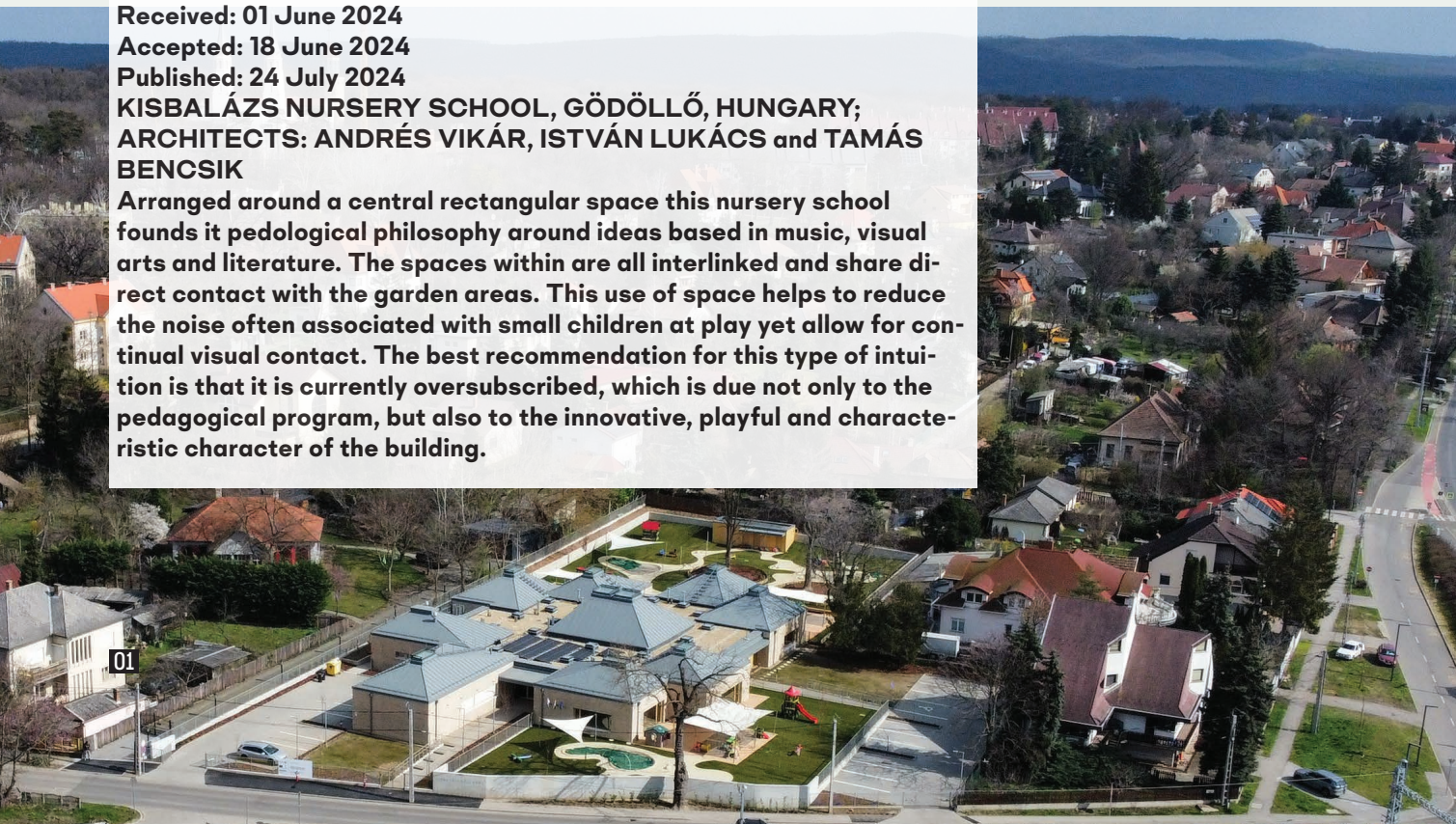
Received: 01 June 2024

Accepted: 18 June 2024

Published: 24 July 2024

KISBALÁZS NURSERY SCHOOL, GÖDÖLLŐ, HUNGARY;
ARCHITECTS: ANDRÉS VIKÁR, ISTVÁN LUKÁCS and TAMÁS
BENCsik

Arranged around a central rectangular space this nursery school founds its pedagogical philosophy around ideas based in music, visual arts and literature. The spaces within are all interlinked and share direct contact with the garden areas. This use of space helps to reduce the noise often associated with small children at play yet allow for continual visual contact. The best recommendation for this type of intuition is that it is currently oversubscribed, which is due not only to the pedagogical program, but also to the innovative, playful and characteristic character of the building.

TÁNCOL, JÁTSZIK ÉPÍT...

KISBALÁZS BÖLCSŐDE | GÖDÖLLŐ

A Vikár és Lukács építésziroda által tervezett Kisbalázs Bölcsőde egy központi, úgynevezett „Bóbita”, más néven „Ringató-tér” köré szervezett hat csoportszobás intézmény. Az egyedi funkcióval rendelkező bölcsődeépületben a zenének, az irodalomnak, a vizuális művészeteknek kiemelt szerepet szántak az alkotók. A helyszín Gödöllő fiatalos korösszetételű Fenyves, Egyetem és Alvég városrészeinek határa, egyik oldalon vonatsínek és forgalmas utca, másik oldalon kisvárosias beépítés.

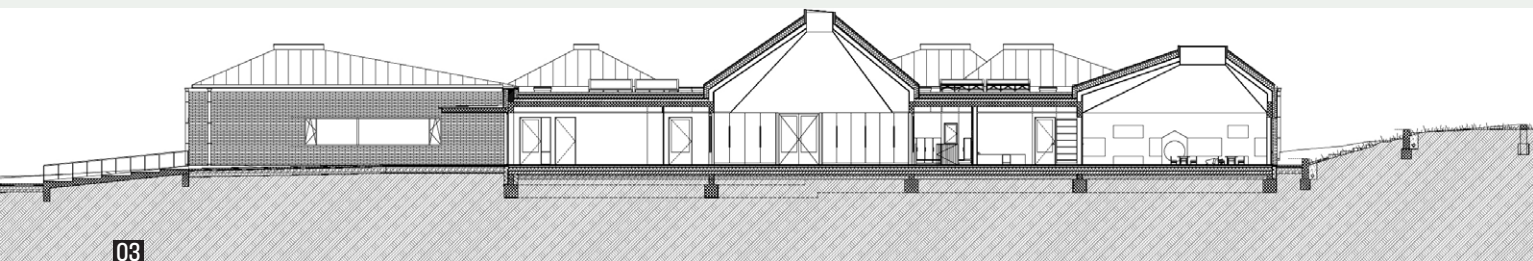
FELKÉSZÜLÉS

—Fontos tényező, hogy nem sokkal a Kisbalázs Bölcsőde meghívásos tervpályázatának kiírása előtt a Lukács és Vikár építésziroda kiemelt megvételt nyert 2019-ben a Lechner Tudásközpont és a Kopp Mária Intézet által kiírt Bölcsőde ötletpályázaton. Az alkotóközösségek három kategóriában – új épület tervezése, meglévő intézmény bővítése, meglévő kockaház átalakítása – készítették el terveiket, három különböző bölcsődei ellátási formára szabva. A tervezésben az alkotó építészek: Bencsik Tamás, Lukács István és Vikár András mellett részt vett a koncepció kialakításában Gróh Ilona, a Ringató foglalkozások, zenei nevelési módszer megalkotója is. A tervezőcsapat elképzelése szerint a bölcsőde fontos közösségépítő szerepet tölt be a kisgyermekes családok életében, és ezt tervükkel is tovább szeretnék volna erősíteni. Az építészeti kialakítás fő eleme az

02

- 01 Elhelyezkedés
- 02 Játékos tetők
- 03 A központi tér tömege kiemelkedik a foglalkoztatópárok közül

03

ÉPÍTÉSZ | ARCHITECT

Vikár András, Lukács István, Bencsik Tamás

FOTÓ | PHOTO

Török Tamás

SZERZŐ | AUTHOR

Fazekas Katalin DLA

a multifunkcionális „Bóbita-tér”, amely alkalmas a szakmai koncepcióhoz szorosan kötődő – szülők, kisgyermeknevelők, gondozók, szakemberek és persze elsősorban a gyermekek számára fontos – programok befogadására. Az ötletpályázatot követően a Lechner Tudásközpont a Családbarát Magyarország Központtal közösen bölcsődei mintaterv-katalógust állított össze, a mintatervbe azonban egyszerűsített, nem az alkotók által készített terv került. [1]

ADAPTÁCIÓ

—Mindezek után a Gödöllő Város által kiírt meghívásos tervpályázat során kézenfekvő volt, hogy az eredeti, a tervpályázaton sikeresen szerepelt felvetésüket adaptálják a megadott gödöllői helyszínre az alkotók. Alapvetően ez a központi tér rendezi a tervet és követeli

05

meg a felülvilágítók kialakítását. Építészeti szándék volt, hogy ennek a különleges szakmai programnak sajátos téri környezetet hozzanak létre. A négyszögletű teret körbeölelő közlekedőből és öltözőkből álló központi maghoz sarkaiban játékosan elcsúsztatott formában kapcsolódnak kettesével a csoportszobák.

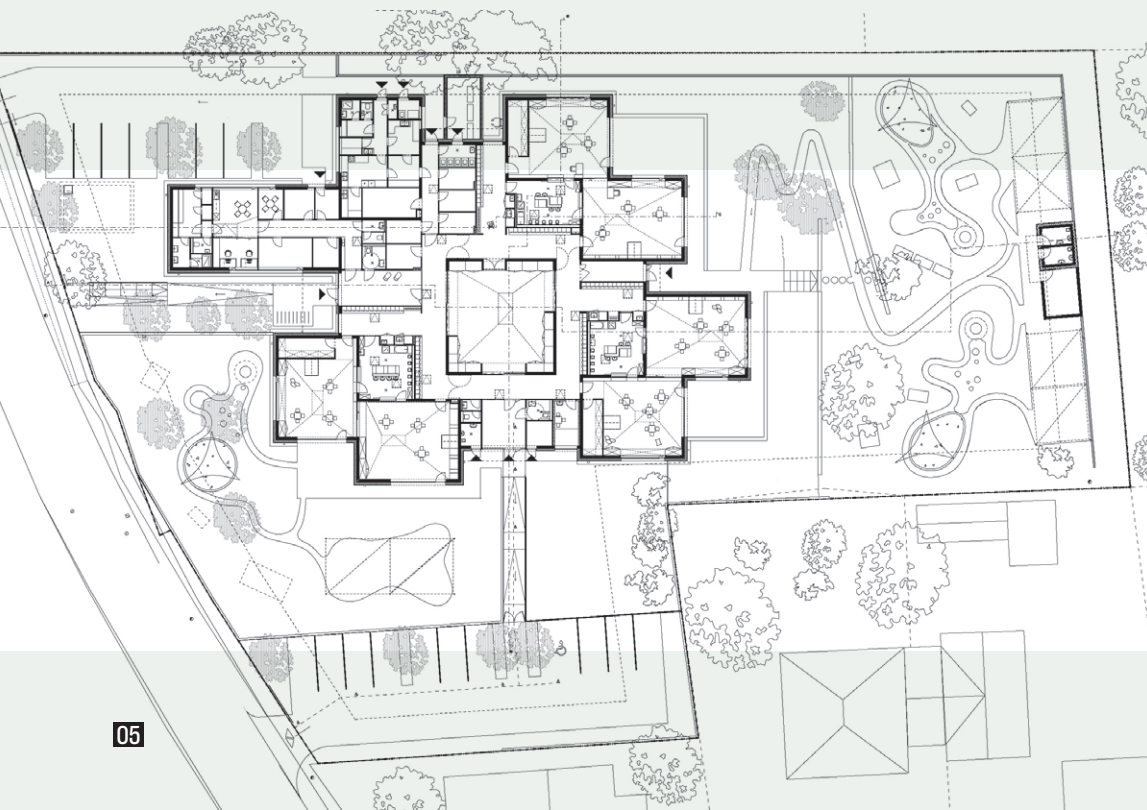
A JÁTÉK

—A csoportszobák egybenyithatóak, és a közös, tágas fürdőegységek az elcsúsztatás sarkainál kaptak helyet. A központi tér köré szervezett épület belső terei nagy megnyitásokkal néznek egymásra, így inkább a kisgyermeknevelési intézményekről szóló angol nyelvű szakirodalomból ismert egyterű, úgynevezett open-plan elrendezésű térrendszerhez hasonlítanak. [2] A Ringatóteret a bejárattal szemben, a kerengőből is belátjuk,

03

04

05

- 04 Geometrikus épület, organikus kert
- 05 A központi teret a 3x2 foglalkoztatóegység és a kiszolgálóblokk öleli körbe
- 06 A meglévő fák megtartása nagyon fontos volt a kertben
- 07 Nagy homlokzati megnyitások, folyamatos vizuális kapcsolat a kerttel

illetve innen is kapnak a kapcsolódó terek természetes megvilágítást. Vélhetően azonban ez nem lett volna elég, így játékos elrendezésben a kerengő felső födémebe is több helyen bevilágítókat helyeztek el.

—A csoportszobák téri kialakítása megegyezik a központi tér alakjával. A tervezők igyekeztek a falak magasságát, amennyire csak lehet, alacsonyra szerkeszteni, hogy a kiemelkedő tető nagy magassága minél barátságosabb belső megjelenést teremtsen a bölcsődét elsősorban használó kisgyermek számára. [3] A csoportszobák mindazon túl, hogy a felső megvilágításból állandó természetes bevilágítást kapnak, az oldalsó nagy homlokzati

04

megnyitásokon át folyamatos vizuális kapcsolatban állnak a kerttel. Az épülettől elhúzva, napvitorlákkal alakítottak ki fedett-nyitott tereket. A negyedik sarokhoz kapcsolódóan, szintén elcsúsztatva kapott helyet egy dupla egység, amely a melegítőkonyhát, dolgozó öltözőket, mosodát és egyéb kiszolgálófunkciókat foglalja magában.

ÉRZÉKELÉS

—A nagy, egyterű elrendezésre emlékeztető bölcsőde azonban csak felnőttek számára érzékelhető így, mert a terek átláthatóak, de azok falakkal, faltestekkel,

06

07

06

07

elhúzzható ajtókkal tagoltak, így a benne legtöbb időt eltöltő, legfontosabb használók, a kisgyermek számára sem túl nagyok. A zajterhelés is mérsékelt, támogatva az elcsendesedést és a megpihenést.

—A termekben a szemkontaktus a nevelőkkel, amely oly fontos a kisgyermek számára, mindenhol könnyen kialakítható, nincsenek vizuális akadályok. [4] És habár a tervező csapat elmondása szerint igyekeztek a gondozótérbe kuckókat, kisebb térelhatárolásokat létrehozni, [5] a szigorú bölcsődei szabályok miatt ezekből a vágyottnál kevesebb valósulhatott meg.

—A belső terek jellemzően természetes faburkolatokat kaptak, amelyek melegséget és nyugalmat sugároznak a használók számára. [6] Az egyes csoportszobák előtereiben több helyen kiállítási felületeket hoztak létre, amelyek a gyermekek rajzainak kifüggesztésére szolgálnak, segítve az egyes csoportszobák egyedi arcúlatának létrejöttét, elkerülve az egyedi, felnőttek által tervezett grafikai elemeket. Az ehhez a korhoz kapcsolható lélektani szükségletekkel a téri kialakítás nagy részben összhangban van.

08

A KERT

—A bölcsődék tervezésére vonatkozó szabályok a belső téri kialakításokon túl a kerttervezésben okoztak fejlődést. A nagyméretű, igényesen megtervezett csoportszobákból közvetlenül elérhető hátsó kertreszt beton támfal öleli körbe, és a karakteres, két nagyobb fa kis dombon helyezkedik el. Mindezek oka az volt, hogy az előírások szerint nem lehet lejtős terep a gyermekek által elérhető területen. A telket így a tervezők kiegyenesítették, de a meglévő fák életben maradása érdekében azokat érintetlenül hagyták, gyökereiket dombokkal védték.

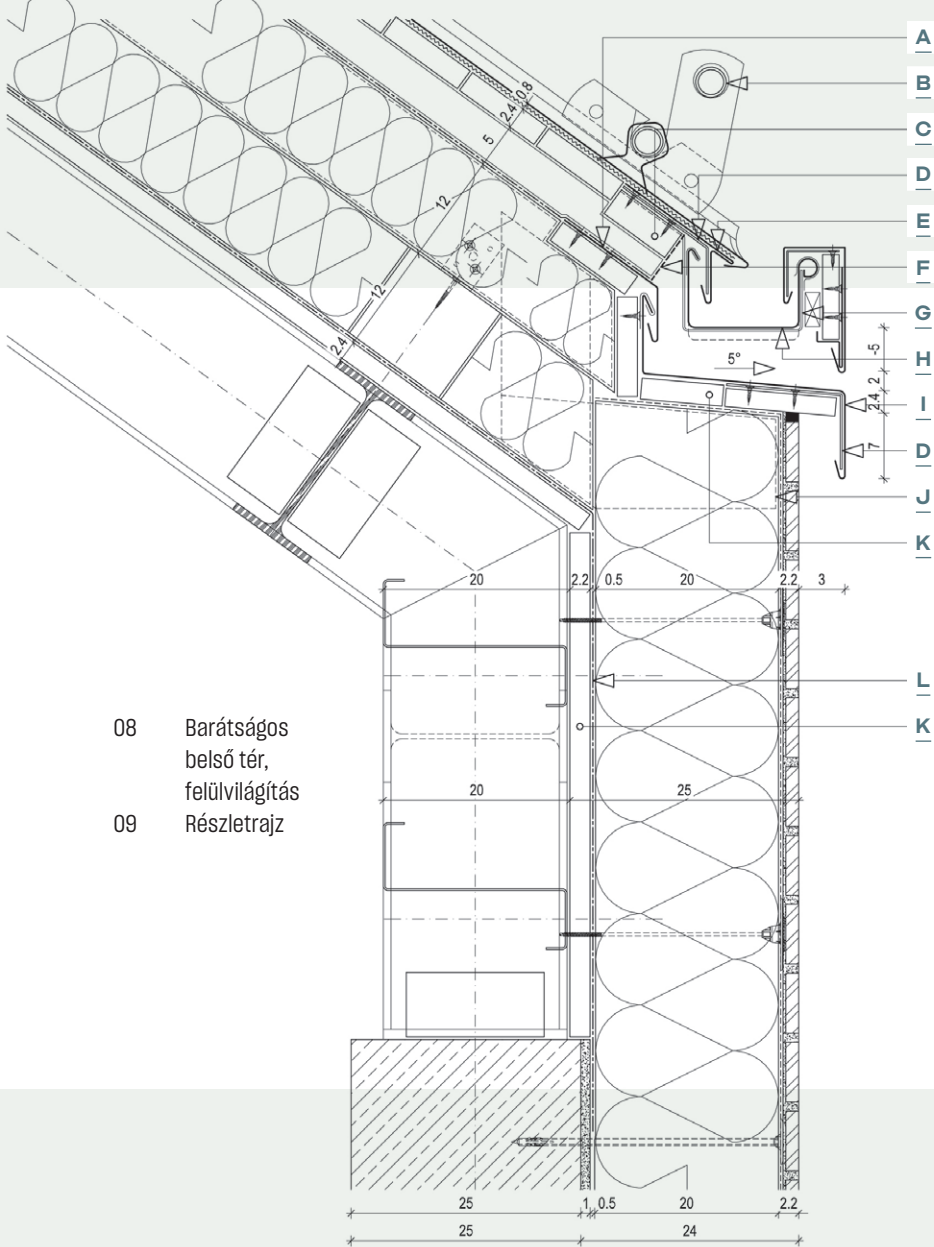
A HÁZ

—Külső megjelenésében a magastetős kialakítás részben abból következett, hogy a mintaterv-katalógus pályázat során a vidéki épített környezetet meghatározó kockaházak átalakítása volt a cél, így ez már a pályázatból adódott, másrészt a nagy tömegű épület tagolását kívánták elérni a kisvárosi környezetben. A pályázati anyagban [7] ugyan még szorosan egymás mellé helyezett magastetős szerepeltek, a végső tervben azonban lapostetős részekből emelkednek ki a fontosabb funkciók felett a nagyobb

tetőszerkezetek. A tetőn éppúgy kivethető az a játékoság, amely az alaprajzot és a felülvilágítók sokaságával ellátott belső tereket is átszövi. A falak lapka téglával burkolt felülete is a tagoltságot, a felületi strukturáltságot szolgálja. A téglaburkolatos falak fölé emelkedő játékos homlokzat képe bizonyára minden kis bölcsődés emlékében erősen megragad majd. [8]

ÖRÖM

—Elsődleges szempont a bölcsődék tervezése során, hogy az biztonságos, otthonos és közösségi eseményekre is alkalmas, funkcionálisan jól működő épület legyen. A sokféle használó – bölcsődések, gondozók és dolgozók, szülők – számára megfelelőnek kell lennie. A létrejött, külföldi bölcsődéket megidéző intézmény egy több stációból álló, hosszú tervezői folyamatnak és egy erős megrendelői szándéknak a végeredménye. Jelenleg az intézménybe sokszoros a túljelentkezés, ami nemcsak a pedagógiai programnak, hanem az újszerű, játékos és jellegzetes épületkarakternek is köszönhető.

08 Barátságos
belső tér,
felülvilágítás

09 Részletrajz

- A | Prefa-Prefalz cseppentőszegély, vízterelő korcra hajtott 10 cm széles átlapolásokkal toldva
- B | REIS típusú, korcra szorított hófogó, jéglecsúszás-gátlóval, a tető esésvonalában 4 m-ként elhelyezve
- C | 40 mm vastag, láng-, rovar- és gombamentesítő szerrel kezelt palló
- D | 1 mm vastag horganyzott acéllemez merevítőszegély, 10 cm-enként varrottan rögzítve max. 1 m-es hosszban, 3 mm-es hézaggal sorolva
- E | Prefa-Prefalz cseppentőszegély, vízterelő korcra hajtott 10 cm széles átlapolásokkal toldva
- F | Perforált fémlemez rovarhálóból készített szemöldökburkolat, a tetőhéjalás akadálymentes be- és kiszellőzésének biztosítására
- G | Prefa csatornarendszer rendszersaját csatornatartó vása, 0,5%-os lejtés biztosítására, legalább 2 db csavarral rögzítve
- H | Prefa-Prefalz csatorna, két szélén beakasztva rögzítve, vízhatlan forrasztással toldva, saroktól max. 3 m oldalhosszokon max. 12 m-enként beforrasztott dilatációs szalaggal
- I | Prefa-Prefalz párkány alul a merevítőszegélybe akasztva, felül fércel rögzítve, min 5°-os lejtéssel kialakítva
- J | Láng- rovar- és gombamentesítő szerrel kezelt gyalult deszkázat, a szerkezet lejtésének biztosítására
- K | Min. 20 mm vastag műgyanta kötésű faforgács lap
- L | Lég- és párazáró fólia $S_d > 100$ m toldásokban és a csatlakozó szerkezethez párazáró módon felületfolytonosítva

09

IRODALOM / REFERENCES

- [1] <<https://bolcsodemintaterv.lechnerkozpont.hu>> [utolsó megtekintés: 2024-05-28].
- [2] <<https://www.mchmaster.com/news/open-plan-in-architecture/>> [utolsó megtekintés: 2024-05-28].
- [3] Düll, Andrea: „A bölcsőde környezetpszichológiája” in Gyöngy Kinga (ed): *Első lépések a művészetek felé I A vizuális nevelés és az anyanyelvi-irodalmi nevelés lehetőségei kisgyermekkorban*, 2015, p 294.
- [4] Düll, Andrea: „A bölcsőde környezetpszichológiája” in Gyöngy Kinga (ed): *Első lépések a művészetek felé I A vizuális nevelés és az anyanyelvi-irodalmi nevelés lehetőségei kisgyermekkorban*, 2015, p 290.

- [5] Gyöngy, Kinga: „Kisgyermeknevelők által befolyásolható környezet a bölcsődében”, *Gyermeknevelés Tudományos Folyóirat*, Vol 10, No 4 (2022), pp 193-219.
- [6] Düll, Andrea: „A bölcsőde környezetpszichológiája” in Gyöngy Kinga (ed): *Első lépések a művészetek felé I A vizuális nevelés és az anyanyelvi-irodalmi nevelés lehetőségei kisgyermekkorban*, 2015, p 294.
- [7] <<https://epiteszforum.hu/bobita-mintabolcsode--a-vikar-lukacs-epitesz-studio-kiemelt-megvetelt-nyert-terve-a-bolcsode-palyazaton>> [utolsó megtekintés: 2024-05-28].
- [8] Düll, Andrea: „A bölcsőde környezetpszichológiája” in Gyöngy Kinga (ed): *Első lépések a művészetek felé I A vizuális nevelés és az anyanyelvi-irodalmi nevelés lehetőségei kisgyermekkorban*, 2015, p 299.

ÉPÍTÉSZ MUNKATÁRSÁK: Gál Árpád, Székér Ádám, Kovács Christopher, Kovács Evelin, Salamin Fanni, Tisóczki Patrícia | GENERÁLTERVEZŐ: Vikár és Lukács Építéstudió Kft. | ÉPÍTETŐ: Gödöllő Város Önkormányzata | TARTÓSZERKEZET: Hegedűs Péter | ÉPÜLETGÉPÉSZET: Bukovics János (G&B Plan Épületgépész Kft.) | ÉPÜLETSZERKEZET: Reisch Richárd (FRT-Raszter Kft.) | ÉPÜLETVILLAMOSSÁG: Kelemen Ferenc (Kelevill Bt.) | TÁJÉPÍTÉSZET: Tihanyi Dominka (Újirány Tájépítész Kft.) | TŰZVÉDELEM: Fenyvesi Zsolt (F.S.Z. Mérnökiroda Kft.) | AKUSZTIKA KÖRNYEZETVÉDELEM: Józsa Gusztáv (Józsa és Társai 2000 Kft.) | ÚT: Tóth Attila (TP-Terv Mérnöki Iroda Kft.) | AKADÁLYMENTESÉG: (Pandula András) | KONYHATECHNOLÓGIA: Gauland András (Teco-Gasztró Bt.) | BELSŐÉPÍTÉS: Ignác Erika | GENERÁLKIVITELEZŐ: DENCO Klimatechnikai Szolgáltató és Kereskedelmi Kft. | TETŐHÉJALÁS: Prefa-Prefalz